

ahol dr. Ferencz József isk. felügyelő gondnok lelkes és találó szavakban mutatott rá az ősi Alma Mater jelenlegi súlyos helyzetére s melegen üdvözölve a megjelent vendiákokat, az értekezletet megnyitja. Dr. Borbély István a patronage eddigi működéséről és a beérkezett adományokról tesz jelentést. Erre leírhatatlan szép jelenetnek voltunk a tanui. Olyanszerű lehetett, mint volt az első pünköszt. Megnyíltak a szívek s ezek megnyitották a tárcákat is. Szegények és gazdagok, öregek és ifjak keltek versenyre egymással, hogy melyik jelenthesse be előbb kisebb vagy nagyobb adományát a Vendiák-alaphoz. Működött a hála és szeretet érzése s 50.000 lejtől le 200 lejig mindenki igyekezett a jelenlevők közül leróni tartozását anyagi ereje szerint. Sőt igen szép összeget ajánlottak fel olyanok is, akik az intézetnek növendékei nem voltak. Mi hálát adunk Istennek, hogy e nehéz viszonyok között ilyen szép jelenet által mutatta meg hozzánk való nagy szeretetét! Azonban ez a szeretet csak pillanatnyi szükségeit enyhíti az édesanyának. De bizunk, mert még sokan vannak a hivatalosak.

Szept. 19-ikén estve műsoros vendiák-estély volt a kollégium tornatermében, amelyen Perédy György prologussal, Jakab Géza, br. Kemény János és Ligeti Ernő költeményekkel, Fekete József és Hadházy Sándor szavallatokkal, dr. Boros György, Pálffi Márton, Gyallay Domokos felolvasásokkal, Adler Nándor hegedűjátékával szerepelt. Mindnyájan az intézet növendékei voltak s mostani szereplésükkel is bebizonyították, hogy ez az intézet a kultúra fejlesztésében nem végzett hiábavaló munkát. Az estély anyagilag is erkölcsileg is fényesen sikerült.

Még csak egy kegyeletes, szép cselekedetről kell megemlékeznünk a vendiák-találkozóval kapcsolatosan. Szeptember 20-ikán d. u. a vendiákok serege elzarándokolt a házsongárdi köztemetőbe, hol dr. Abrudbányai Ede a Brassai síremléke előtt az ősök szellemét méltató szép és erőteljes beszédet mondott s az ott nyugvó jeleseink sírjaira virágcsokrot helyezett.

Eme feledhetetlen szép napok után elszéledt a sereg, hogy ki-ki a maga barázdájába állva, tovább folytassa a létért való örök küzdelmet. De a Burabás Béla indítványa szerint tíz év múlva ismét Vendiák-találkozó lesz a kolozsvári unitárius főgimnáziumban s azon ő is jelen akar lenni. Adja Isten, hogy úgy legyen. V.

FŐTANÁCS UTÁN.

Püspökünk 50 éves áldásos tevékenységének jubileuma, és a kolozsvári főiskolánk vendiák találkozója által megszakítva, szeptember 19—22 napjain tartotta évi rendes üléseit főtanácsunk. Elnököktek: Ferencz József püspök és Dr. Ferenczy Géza

főgondnokunk. Püspökünk — a sajnálatos balesetéből származó, és még mindég fokozatosan muló gyengélkedése miatt — csak szórványosan vehetett részt az elnöklésben, s így koronként ifjabb főgondnokunk, Dr. Szent-Iványi József is segédkezett a terhes elnöklésben. Egyházi főtanácsunk tagjai tömegesen és fokozódó érdeklődéssel vettek az üléseken és tanácskozásokban részt.

Tanácsosaink tömeges megjelenését mindenestre elősegítette a püspöki jubileum és a Véndiák találkozó is, de hogy az egyházi ügyeink iránti fokozódó érdeklődés, egyházi életünk és intézményeink védelme iránti növekedő tetterekészség, jövőbeni biztonságunk kiépítésének munkája volt a legfőbb vonzó erő és az öntudatos unitarizmus hivatás-teljesítése volt a cselekvés iránytűje: annak fénylő bizonyága az a tény, hogy az ünnepségek miatt még 22-re is átnyult üléseinknek nemcsak utolsó napján, de annak utolsó óráján is tele voltak tanácstermünk padsorai.

Főtanácsunk üléseit Dr. Ferenczy Géza főgondnok nyitotta meg tartalmas megnyitóval. Miután ez egészben meg fog jelenni főtanácsunk jegyzőkönyvében annak ismertetését ez uttal mellőzzük. Már ebben is említés történt a fő- és felügyelő gondnoki értekezletekről, — melyek már a Ker. Magvető 1926. évi 2. füzetében is ismertetve voltak — melyek tevékenysége tekintélyes anyagát szolgáltatva főtanácsunk tárgysorozatának is, s melynek működése jelentős hatással kapcsolódott be egyházi életünkbe, és általános érdeklődést keltett fel. Különböző szemüvegen mérlegelték a világi elem ezen tevékenységét. Voltak olyanok is, kik e megmozdulásban a világi elem elhatalmasodásának jelenségét vélték felismerni; — sőt akadott olyan is, ki diktátorsági törekvést is felemlített; — s volt bizony a tárgyalások során pillanatnyilag oly helyzet is, mely az egyházi és világi elem szembe állásának tüneteit tüntette fel. Jól-eső érzettel állapítjuk meg, hogy az ellentétek kölcsönös megértéssel kiegyenlítődték.

A mennyire megértő volt elnöklő főgondnokunk azon felvilágosítása, hogy az egyházi részről hangoztatott azon kívánalmat, hogy ez értekezletekre az esperesek is meghivassanak, azért nem tehetette, mert az esperesek az ő főgondnoki hatásköre keretébe nem tartoznak; annyira meglepő volt Gvidó esperes-közügyigazgatónak azon törvénytárgyazata, mely sze-

rint a főgondnokot espereseinkkel szemben is ugyanazon jogok illetik meg, minők a felügyelő gondnokokkal szemben. Egész természetes, hogy főgondnokunk — az egész főtanács néma hozzájárulásával megerősített — ezen törvényt magyarázat alapján nyomban kijelentette készségét espereseinknek a jövő értekezletekre leendő behívása tekintetében.

Szenvedélyesebb — de csak egy pár — felszólalás a belső emberek közérdekből való áthelyezésének kérdése tárgyalása során hangzott el. Jóllehet egyházi részről is megállapítva lett, hogy ennek szüksége adott esetekben fennforog, mégis a papság maga ellen irányuló élet vélt a javaslatban lappangani. E látszatot táplálta az előterjesztett javaslatnak nem mindenkiben szerencsés szövegezése. Valóban helyénvaló volt főgondnokunknak tárgyilagos felszólalása, mely abban csúcsosodott ki, hogy az előterjesztett törvényjavaslat több rendelkezése nem szerencsésen szövegezett, — némely rendelkezéssel maga sem ért egyet, — s hogy a hivatalból való áthelyezés közérdekű voltát biztosítékokkal annyira körülbástyázandónak véli, hogy az visszaélésre kihasználható ne lehessen, — s így levonta a következtetést, hogy leghelyesebbnek azt vélné, ha e kérdés ezuttal levétnék a napirendről, s megfelelő szövegezéssel előkészítve a jövő évi főtanácsunk tárgysorozatára tüzetnék. E megértő tartalmu felszólalás következménye volt a Dr. Borbély István által előterjesztett halasztási javaslat, melyet aztán a főtanács egyhangúan fogadott el.

Érdekes és jellemző volt főtanácsunk azon állásfoglalása, hogy a fegyelmileg palástvesztésre ítélttel szemben kegyelmi jogot gyakorolni nem kíván, s így a kegyelmi jog szabályozása tárgyában előterjesztett E. K. Tanácsi törvényjavaslatot részletes tárgyalás nélkül, már elvileg elvetette.

Napirenden szerepeltek ez uttal is a pénztárkezelési és számvevőségi törvényjavaslatok is. Sajnos, hogy azokat ezuttal is — az érdemleges tárgyalás mellőzésével — le kellett a napirendről venni, mert — bár azoknak megfelelő módosításokkal való beállítása elsődrendű egyházi érdek — a mai aggasztóan súlyos gazdasági helyzetünkben ez új intézmény bevezetését pénzügyileg megalapozni nem volt lehetséges. Ennek az annyira fontos és szükséges intézménynek bevezetése is egy jobb jövő feladata maradt.

Igen fontos határozata főtanácsunknak az is, mely lelkesz-

jelöltjeink „gyakorlati évét” vezette be; s annak részletei kidolgozásával és életbeléptetésével E. K. Tanácsot bizta meg. Korábbi főtanácsunk azon tényének, mely nagyobb gondot fordított az elméleti, mint a gyakorlati lelkészképzésre, s így teológiánkon a gyakorlati tanszéket másod helyre szorította; s annak a további ténynek, hogy a gyakorlati teológiai VI. tanszék beállításához szükséges állami anyagi támogatást kiszorgalmaznunk, megszerezni nem sikerült, természetes következménye a fenti határozat, mely elrendeli, hogy lelkészjelöltjeink önálló papi állás elfoglalása előtt legkevesebb 1 évet jobban képzett lelkészeink mellett és jobban adminisztrált egyházközsegekben gyakorlatozzanak. E határozat pénzügyi kivitelét lehetővé teszi az, hogy lelkészjelöltjeink a gyakorlati évre nem fizetést, hanem csak segélyt kapnak; s hogy a kiszemelt egyházközsegek és lelkészek lakásról és élelemről előreláthatólag ellenérték nélkül gondoskodnak; s hogy e gyakorlati év, az illető egyházközsegekben a legátusi intézményt is helyettesítheti, s így annak úgy díjai mint a perselypénzek is a segítséghez felhasználhatók; végül a gyakorlati év több egyházközség között is felosztható, s talán a beteg, vagy teendőiben akadályozott lelkész helyettesítésére, s szórványok intenzivebb gondozására is kihasználható.

Tárgysorozaton szerepelt felekezeti tanítóinknak egyesületi ügye is. Amennyire kívánatos az, hogy tanítóink a szakkérdések megbeszélése végett egyesületbe tömörülhessenek annyira nehéznek bizonyult ennek tényleges megvalósítása. Szinte lehetlenné teszi az egyesületbe tömörülést tanítóinknak csekély száma és szétszóródottsága, elannyira, hogy tárgyalásaink rendén az a nézet domborodott ki, hogy e kérdés sikeresen csak az Unitárius Lelkészkör kebelében oldható meg, s mint annak szakosztálya működhetik eredményesen.

Egy felszólalásból az tünt ki, hogy a lelkészkör a szabályzatában meghatározott jogkörén túlterjeszkedve hatásköre alá nem tartozó kérdésekben is határozatokat hozott. Az erre elhangzott elnöki figyelmeztetés után a Lelkészkör nevében bejelentett határozatot, mint illetéktelent, az Egyházi Főtanács figyelmen kívül hagyta.

A püspöki és E. K. Tanácsi általános jelentések ez alkalommal is kimerítőek és értékesek voltak, lesz alkalmunk főtanácsunk jegyzőkönyvének megjelenése idején ezeknek érdemével is foglalkoznunk. A főtanácsi bizottság is derekas és érdemes munkát fejtett ki.

Tanügyi jelentések újra sok kívánalmat tártak fel, minthogy azonban a tanügy helyzete a napi kérdések legégetőbbje, s minthogy e téren elhatározások előtt állunk, e kérdések érdemével csak egy későbbi időpontban foglalkozhatunk.

A fenti ismertetés kétségtelenné teszi, hogy főtanácsunk ez uttal is érdemes munkát végzett, — kövesse Istennek áldása annak tevékenységét.

EGYHÁZI IRODALMUNK 1925-BEN.

Irodalmi társaságunk elnöksége elhatározta, hogy ezután minden évi közgyűlés elébe összefoglaló jelentést terjeszt, amely a lehető hű tüköre legyen egy lefolyt év egyházi irodalmi mozgalmainak. Ennek célja egyfelől az, hogy íróink irányt és buzdítást kapjanak a további munkálkodásra; másfelől pedig az, hogy minden év egyházi irodalmáról egy képet állítsunk egybe a leendő egyházi irodalomtörténet számára. Ugyanis egyházi irodalomtörténetünk eddig nincsen. Ez teljesen parlagon hagyott mező egyházi életünkben. Íróinknak nevei s munkáiknak a címei kisebb-nagyobb pontossággal fel vannak jegyezve egyháztörténelmünk lapjain, de azoknak bizonyos szempotok szerint való feldolgozását és értékelését nélkülözni vagyunk kénytelenek. Ennek tulajdonítható, hogy egyházi irodalmunk szétfolyó. Nem egységes mederben halad s inkább az ötletek után indulunk.

Azt hiszem, nem szükséges itt az irodalomnak az egyházi életben való jelentőségéről beszélni, különösen ma. Hiszen mindnyájan jól tudjuk, hogy mennyire el vagyunk zárva azoktól a külső forrásoktól, amelyeknek életadó vizéből koronkint megnyíthatnók szomjas lelkünket. Ugy hogy teljesen a magunk erejére s egymás gyámolítására vagyunk utálva. Nincsen az a teremtő elme, amely a maga erejéből mindig újat tudna létrehozni, amint nincsen olyan örökké égő lámpa, amelybe koronkint friss olajat nem kellene tölteni. Gondolatainknak, szellemi termékeinknek kicserélése, egyik a másikkal való közlése az egyik út, amelyen ismereteinket gyarapíthatjuk, lelki tárházunkat gazdagíthatjuk. A lelkészköri felolvasások és lelkészi továbbképzők is ezt a célt szolgálják. De amíg ezek évenként egyszer vagy legfennebb kétszer tarthatók s e mellett túlságos költségesek is: addig irodalmi úton gyakrabban és olcsóbban érintkezhetünk egyik a másikkal. Ha tehát a rohanva haladó világtól elmaradni nem akarunk, ha azt a szent ügyet, amelynek szolgálatába állottunk, kellő rákészültséggel és mindig fokozódó erővel kívánjuk szolgálni: akkor az egyházi irodalmat művelnünk kell. Az egyházi irodalom az egyház vérkeringése. S a